La simbologia de 10 arbres mediterranis de Mollet del Vallès

Josep Gordi Serrat *

1. Introducció

La ciutat de Mollet del Vallès té a les seves places i carrers un gran nombre i varietat d'arbres, només cal llegir-se els llibres de Jordi Bertran, Belén Fernández, Joan Manuel Izquierdo i Àngel Moreno (BERTRAN *et al.*, 1993) o el d'Olga Alcaide (ALCAIDE, 2005). Segons dades de l'Agenda 21 (Ajuntament Mollet del Vallès, 2003) l'any 2003 hi havia 8.534 arbres i 508.000 m^2 de zones verdes; en canvi en el 2011 –a partir de les dades facilitades per l'Ajuntament de Mollet del Vallès– hi ha 15. 371 arbres i 888.157 m^2 de zones verdes. Per tant, en 8 anys quasi s'ha duplicat el nombre d'arbres presents als carrers i places i, conseqüentment, el nombre de metres quadrats de les zones ha crescut en 380.000. Fet que demostra la bona feina diari que des del servei de jardineria es du a terme.

L'objectiu d'aquest article és localitzar 10 arbres del terme municipal i explicar-ne, breument, les seves característiques biològiques i, amb més detall, la seva simbologia cultural.

Pel que fa als criteris d'elecció dels arbres, cal precisar que responen a motius estrictament subjectius. Per tant, no es tracta ni dels millors exemplars ni dels més bonics. Simplement, es tracta d'arbres que m'han agradat i, en conseqüència, és inevitable que aparegui una certa desproporció entre el major nombre d'arbres situats en l'espai natural de Gallecs respecte als ubicats dins la trama urbana, ja que l'arbre dins l'espai natural es gaudeix molt millor.

2. Deu arbres mediterranis de Mollet del Vallès

2.1 Els xiprers del cementiri

El xiprer (*Cupressus sempervirens*) és originari de la zona oriental de la mediterrània. És un arbre sempre verd que creix esvelt i alt; pren una forma columnar, que pot arribar a fer 35 m d'alt i sobrepassar els 100 anys d'edat. Les fulles són imbricades. Les flors masculines i femenines es troben en el mateix arbre, l'emissió de pol·len és al febrer-març i els fruits tenen forma arrodonida i s'anomenen gàlbuls.

Els xiprers, tradicionalment, han estat plantats al costat dels camins, dins dels cementiris o fent tanques en zones agrícoles on el vent és molt present i fort, tal om passa a la comarca de l'Alt Empordà.

Si agafem algun dels diccionaris de símbols més comuns a casa nostra, ens adonarem que la simbologia del xiprer acaba gairebé sempre reduint-se a un sentit fúnebre i espiritual. En canvi, una de les primeres referències

* Professor de Geografia de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. josep.gordi@udg.edu

mitològiques i simbòliques del xiprer ens apareix a la mitologia grega. La història del xiprer va lligada a Ciparissus, que era un jove que habitava a l'illa de Ceos al mar Egeu. Vivia feliç amb un cérvol que sempre l'acompanyava. Un dia va sortir a caçar i veié, enmig dels arbres,un cos d'animal que es movia, disparà el seu arc i ferí mortalment l'animal. Quan s'hi va acostar, s'adonà que havia mort el seu cérvol estimat. Plorant amargament va decidir morir també ell. El déu Apollo es va compadir del pobre jove Ciparissus i quan aquest li va demanar que li fos permès plorar sempre, el va convertir en un xiprer. Per aquest motiu, el xiprer, simbolitza, entre altres atributs, la tristesa.

D'altra part, el xiprer va tenir, dins del folklore català, una altra simbologia que ens acostava a l'inici de les possibilitats de supervivència. Joan Amades explica que, segons la llegenda, sant Francesc d'Assís hauria passat per Sant Joan Despí, i demanà acolliment a can Codina. Menjat i alimentat, el sant beneí la casa i pronosticà que als seus estadants no els mancaria mai el pa. Per tant, el llegendari s'esforça a fer-nos creure que els pobres havien de ser ajudats i recollits i que això donaria beneficis o evitaria problemes als més ben aposentats.

I és en aquest punt que ens interessa parlar del tema dels xiprers, perquè aquests es constituïen en símbol indicador del que el pobre podia esperar en el moment de presentar-se a la porta del ric. Si hi havia un xiprer davant la casa es tenia dret a un petit àpat, el *pa i trago*, és a dir, vi, pa i una mica d'embotit. Si n'hi havia dos, llavors es podia esperar tot un àpat complet. Tres xiprers volia dir que, a més, es tenia el dret de passar-hi la nit.

El xiprer també apareix esmentat a la Bíblia. Vegem dos passatges bíblics que il·lustren el valor positiu del xiprer: "En lloc d'espines creixerà el xiprer, en lloc d'ortigues, la murtra. L'anomenada del Senyor serà gran, un senyal perpetu, indestructible" (Is 55,13) o "com una olivera carregada de fruit i com un xiprer que s'enlaira fins als núvols" (Sir 50,10). En conclusió, el xiprer és l'arbre de la vida espiritual, i, a més a més, la seva esveltesa el converteix en una escala cap a Déu.

Finalment, el xiprer, com un dels elements del paisatge mediterrani, pot arribar a esdevenir, en algunes contrades, un símbol d'identitat del paisatge.

Sobre aquest tema és molt interessant llegir les paraules de l'escriptor Santiago Rusiñol (Rusiñol, 1976) en un article anomenat "La guerra dels xiprers" on ens adonarem dels valors d'aquest arbre dins el paisatge pel literat:

"Aquest bell arbre conscient, que és escultura i arquitectura, que sap lo que es fa i del modo que creix, que necessita per arrelar-se el prestigi i la noblesa de moltes generacions; que dóna silueta al paisatge i sobirania als jardins, que és campanar dels arbres i la majestat de la plana; aquest arbre que sols s'aixeca en la calma i la solitud".

"Són campanars de vellut fosc, són fantasmes immensos del jardí, són obeliscos de verdor, són monstres de simetria, de proporció i d'ampla bellesa... els troncs pugen llisos com columnes, i els capitells són la verdor que puja pariona als núvols, sense un dubte i sense una arruga; són arbres de voluntat, d'energia i consciència".

Us recomanem visitar els xiprers del cementiri de Mollet, tant els que hi ha a l'exterior com els de l'interior, ja que en aquest indret els podrem observar amb molta calma.

Figura 1. **Els xiprers del cementiri de Mollet del Vallès** (Josep Gordi)

2.2 El roure de l'Hospital

El roure martinenc (*Quercus humilis*) es caracteritza per tenir la fulla caduca i pilosa al revers. Ara bé, una de les peculiaritats d'aquesta fulla és que es manté a l'arbre uns mesos després d'haver-se marcit. Per aquest motiu es diu que la fulla, a més a més de caduca, és marcescent. Les fulles noves apareixen a la primavera i són d'un verd clar esplèndid i d'uns 10 centímetres. A ple estiu ja s'han endurit i presenten un revers vellutat, fet que les diferencia d'altres roures. El tronc del roure és rugós i acostuma a pujar ben recte i a partir d'un cert punt obre tot el seu brancatge. El fruit del roure és la gla.

La fusta del roure martinenc en els darrers decennis només s'ha utilitzat com a llenya, encara que segles enrere, el seu tronc s'havia fet servir per a la construcció de vaixells i també per crear les imponents bigues de moltes masies del Vallès.

El roure martinenc és un arbre al voltant del qual apareix activitat social. A Mollet del Vallès en tenim un exemple emblemàtic: els roures d'en Manent. Segons la documentació de l'època moderna el consell municipal de Mollet, Gallecs i Parets, és a dir, el batlle i els consellers –que eren dotze– es reunien a sota d'aquests roures, tal com es desprèn de la lectura d'aquest document del 1573: "Y que dites dotze persones se puguen convocar el lo lloch acostuamt ço és als roures d'en Manent y si hi haurà impediment per pluies, altrament se puga convocar a la casa del mas Ros d'Amunt".

Figura 2. **El roure martinenc del davant de l'hospital** (Josep Gordi)

Per honorar aquesta tradició, el 1993, data que se celebraven els mil anys del primer document en què sortia el nom de Mollet, o millor dit, Moledo, es va plantar un roure anomenat del Mil·lenari al peu del qual, de tant en tant, es reuneix el ple municipal.

A la mitologia grega, el roure era un arbre consagrat a Zeus, el pare dels déus i els homes i les dones. Al temple de Dodona, situat a Epir a la part nord oriental de Grècia, Zeus hi tenia un santuari on els seus sacerdots emetien oracles a partir d'interpretar el soroll del vent sobre les fulles dels roures.

Us recomanem visitar el roure que hi ha al davant de l'Hospital de Mollet del Vallès, ja que es tracta d'un exemplar de dimensions considerables i de gran bellesa.

Seure a ple estiu recolzat en el tronc d'un roure martinenc i observar-ne la seva capçada és un espectacle per a tots els sentits que ens reconforta l'ànima. Per les vores del bosc de can Jornet hi ha altres esplèndids roures que us poden fer experimentar aquests plaers.

2.3 Els plàtans de la riera de Gallecs

El plàtan (*Platanus x hybrida*), si creix isolat, esdevé un arbre corpulent i dret que genera una espectacular capçada i desenvolupa una important alçada. La seva escorça és prima i es desprèn en forma de plaques. Les seves fulles són caduques, tenen forma palmada i estan dividides en de 3 a 5 lòbuls acabats en punxa.

Els plàtans són molt presents a les

places de molts pobles i ciutats de Catalunya. Si tenen espai generen una ampla capçada, que és un bon refugi al llarg dels mesos estivals.

Pel que fa al simbolisme i la història del plàtan, ens hem de remuntar a l'antiguitat, ja que va ser un arbre molt venerat pels grecs (per exemple, apareix freqüentment en descripcions de santuaris). Segurament que la fascinació per aquest arbre anava molt lligada a les seves espectaculars dimensions i a la seva longevitat. Pel que fa al seu origen, la mitologia grega ens relata que hi havia dos gegants, Otos i Efialtes, que tenien dues germanes, Pàcratis i Plàtan. Davant dels excessos d'aquest dos gegants, els déus van decidir la seva mort i Plàtan, trista per la mort dels seus estimats germans, fou transformada en arbre.

Figura 3. **Els plàtans de la riera de Gallecs** (Josep Gordi)

Molts segles després, el plàtan va ser un arbre que després de la revolució francesa es plantava a les places dels pobles per celebrar la fi de l'obscurantisme i l'inici d'una nova era. Per aquest motiu se l'anomena l'arbre de la llibertat.

Us proposem gaudir dels plàtans de la riera de Gallecs a l'alçada de l'ermita de Santa Maria de Gallecs. Es tracta d'un espai forestal molt curiós i interessant. Inicialment, era una plantació, tal com demostra la clara alineació dels arbres. Per tant, un espai per ser talat quan els arbres arribessin al seu torn, és a dir, al moment òptim per ser talats. Es tracta d'una actuació que feien molt pagesos al peu de les rieres per poder aconseguir uns rendiments ocasionals. En canvi, avui dia, des que l'espai ha deixat de ser propietat privada, els arbres ja no s'han talat i es mantenen per criteris ambientals i socials.

2.4 Les alzines d'un marge proper al bosc de can Jornet

L'alzina (*Quercus ilex*), si creix isolada és possible que arribi a tenir unes dimensions considerables, ja que fàcilment pot arribar als 25 m d'alçada i a uns 20 metres de capçada. També és un arbre d'una gran longevitat, ja que pot arribar a viure alguns centenars d'anys i, en alguns casos, es parla d'alzines mil·lenàries.

L'atribut més clar de l'alzina és que té les fulles verdes tot l'any i el seu revers és blanquinós. Ara bé, les fulles acostumen a mantenir-se a l'arbre entre tres i quatre anys i, per tant, es van renovant. El moment de màxima renovació és la primavera, quan apareixen els nous brots i les noves fulles que presenten un verd més clar. En conseqüència, a la primavera, entre els mesos d'abril i maig, és un dels moments més interessants per acostar-s'hi. El fruit de l'alzina també s'anomena gla i no madura fins a l'octubre o novembre.

L'alzinar, o bosc d'alzines, es pot presentar sota dues formes: com a bosc baix, és a dir, format per arbres menuts que presenten nombrosos brots de la soca, o com a bosc gros, és a dir, format per troncs que han crescut de la llavor. L'aprofitament secular de l'alzinar és la llenya, ja que té un elevat poder calorífic.

Per molt pobles, l'alzina té una significació d'arbre sagrat i, per tant, lloc de reunió i de trobada. Presentarem un exemple que il·lustra aquesta afirmació. Prop d'Assís (Úmbria, Itàlia)

Figura 4. **Alzines d'un marge agrícola** (Josep Gordi)

hi ha l'alzinar anomenat *Il bosco delle carceri*, ja que era l'espai on sant Francesc d'Assís es retirava a pregar. Amb el pas del temps, aquest espai es va omplir de coves d'eremites. Passejar-hi és un veritable bàlsam per a l'esperit, ja que et transporta a les paraules i els fets del sant.

Us proposem gaudir de les alzines que hi ha en un marge agrícola al costat del camí que va a cal Cònsol i al costat del bosc de can Jornet, ja que es tracta d'unes alzines que al créixer isolades han pres un forma arrodonida molt curiosa.

2.5 Els ametllers de la plaça de can Pantiquet

L'ametller (*Prunus dulcis*) és un arbre de fulla caduca. El seu origen cal cercar-lo a Pèrsia, Síria i Palestina. Els grecs varen ser els difusors d'aquesta espècie vegetal arreu de la Mediterrània.

És un arbre que es caracteritza pel fet que les seves fulles adultes són lanceolades i finament dentades, les flors són blanques o d'un blanc rosat i el seu fruit és l'ametlla.

Amb l'ametlla picada es fan salses com el romesco i s'usa com a ingredient de les picades en molts plats i estofats. Les ametlles també s'utilitzen per a les postres de músic. Les ametlles crues dolces pastades amb sucre formen el massapà i el torró, típiques postres de Nadal. De les ametlles, finalment també se'n poden fer licors, per exemple l'*amaretto*, sintetitzat a partir d'ametlles amargues. La llet d'ametlles es pot usar per substituir

Figura 5. **Ametllers que hi ha davant de les masies de Can Pantiquet i Can Flequer** (Josep Gordi)

la llet de vaca, ja que també és molt rica en calci.

Respecte de l'ametller, els elements que tenen importància simbòlica són el fruit: l'ametlla que acostuma a emmarcar la figura del Pantocràtor i la seva flor ja que són símbol de dolçor i delicadesa.

Com a fruit dolç amagat dins d'una closca simbolitza l'essencial, és a dir, el valor espiritual que està amagat a l'interior i que des de fora és inimaginable (VERICAT, 2008). Per tant, també simbolitza el valor espiritual de Jesús que s'amagava dins de la seva naturalesa humana. En italià, un ametller és un *mandorlo* i el seu fruit és la *màndorla*. Aquesta forma de l'ametlla s'ha utilitzat en molts frontals romànics i gòtics i en pintures per emmarcar la figura de Déu. També és present en els ulls ametllats de les icones. La branca de l'ametller florit també simbolitza l'aprovació divina. A la Bíblia s'esmenta que el patriarca Abraham utilitzava vares d'ametller per construir corrals on tancava els seus nombrosos ramats i el cèlebre bastó d'Aaró era una branca del referit arbre.

Us proposo gaudir d'un petit grup d'ametllers que hi ha al davant de les masies de Can Pantiquet i Can Flequer.

2.6 Les oliveres del parc dels Pinetons

Les oliveres (*Olea europaea*) omplen molts vessants de les muntanyes mediterrànies. En ocasions donen caràcter a una terra, com és el cas d'Andalusia, ja que els seus oliverars, a més de caracteritzar extensos paisatges, han estat immortalitzats per poetes i escriptors. En canvi, avui dia, les oliveres també ens apareixen com a arbre ornamental en rotondes, parcs i jardins particulars. Pels elevats preus que els vivers demanen d'algunes oliveres centenàries, s'han promogut moviments populars per protegir alguns oliverars de gran longevitat.

L'olivera és un arbre que es caracteritza per tenir un tronc robust i retort, una escorça grisa i fisurada, una capçada ampla, unes fulles lanceolades i endurides que presenten un color verd gris per l'anvers i un to platejat al revers i per tenir un fruit, que és l'oliva, un dels seus veritables tresors. Les oliveres normalment no són arbres gaires alts, ja que com a molt podem arribar als 15 metres.

Des de l'antiguitat, les oliveres han estat cultivades per collir les olives. Del seu fruit, un cop premsat, en surt l'oli, tot i que també es poden menjar, ja que es poden conservar amb aigua i sal barrejades amb sajolida o altres herbes aromàtiques.

Segons la mitologia grega, el primer rei d'Atenes no sabia quin nom posar a la ciutat. Els deus Atenea i Posidó pretenien donar-li cadascun el seu nom. Com que cap dels dos cedia, els deus de l'Olimp van decidir que aquell que oferís un millor present a la humanitat guanyaria. Posidó va crear el cavall i Atenea l'olivera. Els deus de l'Olimp van decidir a favor d'Atenea i la ciutat es va dir Atenes. Al costat del Partenó hi van plantar l'olivera d'Atenea i des de llavors aquest arbre va estendre's pels camps de tota Grècia. Cal ressaltar que l'olivera és l'únic arbre que hi ha al recinte sagrat de l'Acròpoli. Per tant, per als grecs, l'olivera és un arbre sagrat. D'altra part, una branca d'olivera i un mussol, dos dels atributs d'Atenea, apareixien a les monedes de l'antiga Grècia. Un dels resultats de la consideració de la qual gaudia l'olivera com a arbre sagrat era que l'oli d'oliva s'utilitzava per ungir reis i atletes i, a la vegada, les branques fulloses de les oliveres

Figura 6. **Oliveres del parc dels Pinetons** (Josep Gordi)

eren símbol d'abundància, glòria i pau i, en conseqüència, s'utilitzaven per coronar els vencedors dels jocs i les guerres.

L'olivera, per al cristianisme simbolitza la pau i també és el martiri, de la saviesa i de la fecunditat. A la vegada és present en moltes cerimònies religioses, ja sigui per utilitzar-ne l'oli o les seves branques i, per tant, té un important valor d'arbre sagrat. Per exemple, l'oli balsàmic s'utilitza en diferents sagraments, com el baptisme, la unció als malalts i l'ordenació sacerdotal.

Aquestes darreres afirmacions les podem confirmar a partir de les següents referències bíbliques. La primera és el text de l'arca de Noé, en concret, quan aquest envià un colom fora de l'arca: "Cap al tard, el colom hi tornà duent al bec una fulla tendra d'olivera" (Gn 8,11). La segona prové del llibre de Judit, quan aquesta presideix la dansa de les dones: "Ella va prendre a les mans rams de verd i en va repartir entre les dones que estaven amb ella; es van coronar totes d'olivera, i Judit es va posar davant del poble, conduint la dansa de totes els dones"(Jdt 15, 13).

Hageneder (2006) esmenta que les portes de fusta del temple de Jerusalem eren de fusta d'olivera i que pels seus voltants hi havia oliveres plantades. D'altra part, l'olivera és emprada com a sinònim de fortalesa, de força i fins i tot, de reialesa. Hem vist exemples quan hem parlat del llibre dels salms. També en el llibre de

Judit llegim: "es van coronar totes d'olivera" (Jdt, 15,13). Hi ha encara dues referències d'oliveres importants a la Bíblia. La primera fa referència a l'inici de la passió de Jesús de Natzaret la vigília del seu empresonament i passió, quan va dirigir-se a meditar a Getsemaní, entremig de les oliveres, tal com s'esmenta a l'evangeli de Sant Lluc: "Sortí i s'encaminà, segons el costum, al turó de les oliveres. L'hi acompanyaren també els deixebles" (Lluc 22, 39). Segons Armand Puig (PUIG, 2004) Getsemaní era un hort, és a dir, un clos amb una tanca de pedra seca dins la qual hi havia oliveres; aquest lloc era utilitzat per Jesús com un espai de pregària. Cal esmentar que aquest espai encara existeix i és visitat pels pelegrins i que encara conté algunes oliveres que s'ha comprovat que científicament daten de l'època de Jesús.

Us proposem observar les oliveres plantades al parc dels Pinetons ja que són en un indret on podreu passejar tranquil·lament i gaudir-ne.

2.7 Els pins pinyoners del bosc dels Pinetons

El pi pinyoner o pinyer (*Pinus pinea*) és un arbre mediterrani, diuen que originari de l'illa de Creta, que viu, sobretot, per les terres litorals i prelitorals. Els trets que el caracteritzen són una capçada ampla i arrodonida amb forma de para-sol, un tronc dret amb l'escorça rogenca i clivellada, unes fulles llargues que arriben als 15 cm i que són d'un verd fosc i, un dels trets més significatius, les seves pinyes grosses i arrodonides i els seus pinyons, que són comestibles.

Figura 7. **Els pins pinyoners dels Pinetons** (Josep Gordi)

L'element més preuat d'aquest arbre són els pinyons, molt utilitzats a la pastisseria, ja que es fan servir per fer panellets, torrons i coques.

El pi pinyoner, si creix isolat, pot arribar als 25 m d'alçada i, a la vegada, viure un centenar d'anys. És un arbre força abundant a la costa del Maresme i a la Costa Brava i també creix sobre els sòls profunds del Vallès.

Pel que fa als atributs culturals del pi pinyoner, esmentarem un fet molt subjectiu. Ens referim al valor i a la qualitat energètica dels arbres, que segons alguns estudiosos es pot transmetre a les persones. En concret es diu que el pi pinyoner, producte de la forma de la seva capçada i el seu tronc recte, és un arbre que transmet força i equilibri. En conseqüència, si deixem lliscar les nostres mans per l'escorça clivellada d'aquest arbre i posteriorment abracem el seu tronc, hi ha persones que creuen que ens pot transmetre la força i l'equilibri que atresora. Com que segur que aquesta experiència no us farà cap mal proveu-ho i a veure si després de sentir l'arbre us sentiu més forts i equilibrats.

Us proposem observar els pins pinyoners dels Pinetons. A Gallecs també n'hi ha en tots els boscos. Cal ressenyar el famós i, mig colgat, pi de Gallecs –que és un pi pinyoner– que es troba prop de la carretera i abans de la masia de can Jornet.

2.8 Les figueres de la riera de Gallecs

La figuera és un arbre que pertany al gènere *Ficus* i el seu nom científic complert és *Ficus carica*. El *Ficus carica* és

Figura 8. **Una figuera entremig dels camps de Gallecs** (Josep Gordi)

l'única espècie del gènere *Ficus* que es troba en estat silvestre a Europa. La figuera és originària de la Mediterrània oriental i de l'oest d'Àsia. De fet, en el seu nom científic *Ficus carica*, fa referència a una regió de Turquia, la Cària.

La figuera és un arbre de 5 a 10 metres d'alçada, de capçada ampla, amb fulles força dividides. Floreix del febrer a l'abril i dóna lloc a la figa, que és un fruit carnós, dolç i amb altes connotacions eròtiques. La figa madura durant l'agost, setembre i octubre.

La figuera és un arbre molt rústec i resistent a la secada i a la salinitat. Accepta terres calcàries i lleugerament àcides i també amb poca fondària, però els millors rendiments resulten amb sòls amb bona capacitat d'emmagatzemar aigua.

Als Països Catalans era, tradicionalment, un dels conreus principals, però actualment és un conreu en regressió, malgrat que domina encara en gran part del paisatge de la Mallorca septentrional i es troben figueres arreu de la resta del territori.

Segons la mitologia clàssica, la figuera estava consagrada a Demetre, la deessa de l'agricultura, i prop del seu santuari d'Euleusis n'hi havia un bosquet. Segons la mitologia grega, Demetre va deixar l'Olimp i va baixar a la terra disfressada de vella i va ensenyar als homes i dones els secrets de l'agricultura. Fitaclos, un atenenc que va tractar la deessa amb gran hospitalitat, va rebre a canvi una figuera i va ser el primer a conèixer els secrets del seu conreu.

En els textos bíblics, la figuera i el seu fruit són de gran valor simbòlic, producte de l'alt valor alimentari de la figa, ja que té calci, potassi, ferro i fòsfor per a la gent que viu en terres desèrtiques. Per tant, és molt comú associar la figuera a la fertilitat i l'abundància. Hi ha molts passatges bíblics que responen al símbol esmentat: "No us l'escolteu! Això us diu el rei d'Assíria: Feu la pau amb mi, rendiu-vos, i cada un de vosaltres podrà menjar els fruits de la seva vinya i de la seva figuera, i beure l'aigua de la seva cisterna "(1Re 5,5) i "Cadascú s'asseurà a l'ombra de la seva parra o de la seva figuera, sense por de ningú. Ha parlat el Senyor de l'univers" (Mi 4,4).

2.9 Els llorers del cementiri

El llorer (*Laurus nobilis*)és un arbre que prové de l'Àsia menor i que acostuma a ser poc alt; desenvolupa una capçada cònica, les seves fulles són perennes, simples, senceres, allargades i amb els marges suament ondulats. Les flors que surten entre el març i l'abril són petites i de color groguenc. Els fruits són unes boletes negres brillants que no sobrepassen els 2 cm.

Segons la mitologia clàssica, el llorer és resultat de la conversió de Dafne, que fugia d'Apol·lo, en arbre pel seu pare. Quan Apol·lo allargà les mans per agafar-la, abraçà la fusta del llorer. Davant d'aquest disgust, Apollo va proclamar que el llorer sempre seria el seu arbre i així, les corones de llorer cenyirien el front dels poetes inspirats.

El llorer, per al cristianisme, és símbol de victòria i d'immortalitat, ja que la corona de llorer és el triomf sobre la mort i, a la vegada, és símbol de virtut. També dins la cultura grecollatina, el llorer era un arbre sagrat i simbolitzava la glòria i la saviesa.

Us convidem a observar els llorers que trobareu a l'interior del cementiri de Mollet del Vallès.

Figura 9. **Llorer del cementiri** (Josep Gordi)

2.10 La palmera datilera del parc Lluís Companys

La palmera datilera (*Phoenix dactylifera*) té un únic tronc i pot arribar als 15-20 m d'alçada. Les seves fulles fortament dividides arriben al mig metre. Els fruits, que es desenvolupen en ramells, s'anomenen dàtils i són d'una gran importància en els països musulmans. Per exemple, els dàtils amb llet són la primera menja quan es pon el sol en el temps del Ramadà.

La distribució original de la palmera datilera és desconeguda, però hom creu que era als oasis de l'Àfrica del nord. El seu conreu va començar a la part oriental d'Aràbia vers el 6000 aC i era un dels arbres conreats a l'antic Egipte. Des d'aquest s'ha estès per tota la Mediterrània.

El simbolisme de la palmera es remunta a la civilització egípcia, on representava el triomf de la vida sobre la mort i les seves grans fulles eren considerades com la volta celeste. Cal recordar que la vida a Egipte transcorria al voltant del Nil, ja que a banda i banda hi ha desert. Per tant, un arbre que oferia ombra i fruits era una benedicció.

La palmera ens torna a aparèixer relacionada amb la religió cristiana i, per tant, dins del textos bíblics. Segons una llegenda recollida en els evangelis apòcrifs, quan la Sagrada Família fugia cap a Egipte i en un moment que Maria havia de donar el pit, es van aturar al peu d'una palmera i aquesta, per amagar-los dels soldats, es va ajupir per tapar-los amb la seva capçada. Aquest trasbals va generar que una gota de la llet de Maria caigués sobre la roca i aquesta es va tornar blanca. Aquesta llegenda està en l'origen de la gruta de la llet de Betlem i, per aquest motiu, la palmera és símbol d'acollida i hospitalitat i, a la vegada, és una de les imatges de la verge Maria.

D'altra part, la fulla de la palmera, conjuntament amb branques d'olivera, va ser utilitzada pels habitants de Jerusalem per festejar l'entrada de Jesús i,en conseqüència, simbolitza el triomf o la victòria sobre el pecat i la mort. Per tant, molts màrtirs porten una branca de palmera o palma a la mà, ja que han vençut el martiri i la mort. Un altre exemple on apareixen juntes l'olivera i la palma, el trobem al segon llibre de Macabeus (2M 14, 4) quan Alquim anà a trobar al rei Demetri: "Es presentà, doncs, davant el rei Demetri cap a l'any cent cinquanta-u per fer-li ofrena d'una corona d'or, una palma i les tradicionals branques d'olivera del temple".

Per a alguns autors, la palma esdevé l'arbre de la perfecció, ja que el seu fust és recte, es projecta cap al cel i les fulles són simètriques. Per tant, la palmera també es presenta com a símbol d'immortalitat i, a la vegada, ens evoca el paradís perdut.

Us recomanem observar les palmeres datileres que hi ha al parc Lluís Companys.

Figura 10. **Palmera datilera al parc de Lluís Companys** (Josep Gordi)

Bibliografia

Ajuntament de Mollet del Vallès (2003). *L'agenda 21 de Mollet del Vallès*. Ed. Ajuntament de Mollet del Vallès.

Alcaide, Olga (2005). *Guia dels arbres d'interès local de Mollet del Vallès. Exemples de l'aplicació de la Norma Granada*, Colec. Vicenç Plantada núm. 9, Ed. CEM.

Bertran J. *et al.* (1993). *Els arbres de Mollet*. Ajuntament de Mollet del Vallès.

Hageneder, F. (2006). *La sabiduría de los árboles*. Ed. Blume. Barcelona.

Puig, A. (2004). *Jesús. Un perfil biogràfic*. Ed. Proa. Barcelona

Rusiñol, S. (1976). "La guerra dels xiprers" dins *Obres Completes Vol.II*. Editorial Selecta. Barcelona.

Vericat, L.M. (2008). *Diccionari de símbols cristians*. Ed. Farell. Barcelona.